

Transforming **U**nsustainable
management of soils in key
agricultural systems in EU and China

Developing an **i**ntegrated platform of
alternatives to reverse soil degradation

Alacsony hatékonyságú szervestrágya felhasználás

This project receives funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation action under grant agreement No 101000224.

A talajdegradációs folyamat rövid leírása valamint a megelőzés/helyreállítás lehetőségei

A nem kereskedelmi termékekkel végzett szerves anyagokra alapozott tápanyag-utánpótlás olyan növényi vagy állati eredetű anyagok kijuttatását foglalja magában, amelyek a talajban lebomlanak, és a növények tápanyagszükségletét fedezik. A leggyakrabban használt anyagok a szervestrágya (szilárd vagy folyékony), a fermentlé (folyékony) és a komposztált növényi anyag (szilárd). Ezeket a szerves trágyákat általában a gazdaságban vagy egy közeli gazdaságban állítják elő. Vegyületeik szerves jellege lassan felszabaduló tápanyagforrást biztosít a talaj számára, serkenti a talajéletet és elősegíti a talaj szervesanyag-tartalmának növekedését.

Célterület

A szervestrágya helyes felhasználása a növénytermesztésben és a talaj egészségének fenntartásában/javításában különös figyelmet igényel, mivel összetétele változó, emiatt a tápanyagok felszabadulási sebessége is egyenetlen, valamint a növények igényeihez képest alacsony a N:P aránya, ami gyakran P felhalmozódást eredményez a talajban. A trágya felhasználása a növénytermesztésben hatékonyabb, ha a trágyát tavasszal juttatják ki, haladéktalanul bedolgozzák a talajba, és a kijuttatás minden évben ismétlődik. A szervestrágya használata minden termesztési rendszerben előnyös lehet, de speciális

gépekre van szükség a trágya bedolgozásához olyan állandó kultúrákban, ahol a talaj nincs megművelve, mint például a gyepterületek és a gyümölcsösök.

A probléma azonosítása

Az szervestrágyák nemcsak tápanyagforrások, hanem javítják a talaj állapotát is. Azért is nagyon értékes inputnak számítanak, mert szerves anyagot juttatnak a talajba, lehetővé teszik a tápanyagok újrahasznosítását és serkentik a talajéletet. Használatuk azonban a szervestrágyák nagyfokú

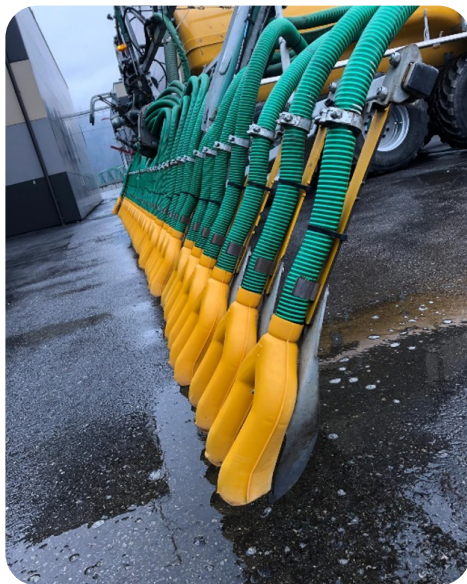
heterogenitása és a tápanyag-felszabadulás néha kiszámíthatatlan sebessége miatt problémákat vet fel a tápanyagellátás tervezésekor. A gazdaságban alkalmazott tényleges trágyázási gyakorlat értékelését a TUDI tápanyag-utánpótlási alkalmazás (dev-tudi.web.app) segítheti.

A megelőzés/helyreállítás menetének leírása

A trágyában található tápanyagoknak csak egy része könnyen hozzáférhető, azaz a kijuttatást követő első növénykultúra számára hasznosítható. A nitrogén egy része ásványi formában, főként NH_4^+ formában van jelen, és a növény gyorsan fel tudja használni. Másik része szerves molekulák formájában van, és egy bizonyos időt igénylő mineralizációs folyamat után válik elérhetővé a növény számára. Ideális esetben a mineralizáció szinkronban van a növényi felvétellel, egyéb esetben tápanyagveszteség történik, például a talajszelvényből történő kimosódás formájában. A készletetésnek azonban pozitív hatása is van, mivel a tápanyagok lassú felszabadulása növelheti a növényi felvétel hatékonyságát. Ezenkívül

1. Ábra: A szerves trágyák tárolása és felhasználása különös odafigyelést igényel a környezetszennyezés megelőzése érdekében.

2. Ábra: Megfelelő gépek alkalmazásával a hígtrágya egyenesen injektálható a talajfelszín alá.

a nitrogén egy másik része a lebomlásnak ellenálló szerves molekulákban van jelen, és ezek degradálódási ideje egy évnél hosszabb is lehet. Az itt leírt folyamat a magas C:N arányú szilárd trágyákra jellemző, és általában hosszabb ideig tart, ha a trágyát rendszertelenül, azaz nem minden évben juttatják ki egy-egy szántóföldre. Ezzel szemben a trágyában lévő foszfor teljes mértékben rendelkezésre áll, és általában még könnyebben hozzáférhető, mint az ásványi műtrágyákban lévő megfelelő mennyiség. A káliumot is általában úgy tekintik, hogy az a növények számára teljes mértékben és azonnal rendelkezésre áll.

A szerves vegyületek táplálékot nyújtanak a talajban élő mikroorganizmusoknak, és hozzájárulnak a talaj teljes táplálékhálózatának fenntartásához.

Ezenkívül a trágyával évről évre bevitt szén egy része stabilizált szerves anyagként a talajban marad. A szerves trágya kijuttatása esetén, hosszú távon a talaj szerves széntartalma több mint 30%-al, szarvasmarha-hígtrágya használatával pedig 17%-al növekszik a hasonló dózsisú ásványi trágyázáshoz képest.

A trágya, amely a múltban a növények fő tápanyagforrása volt, a modern mezőgazdaságban problémaforrássá vált, mivel mennyisége a mezőgazdasági területet meghaladó mértékben nőtt annak következtében, hogy az állattartó gazdaságok nagy mennyiségű tápanyagot, főként nitrogén és foszfort kezdtek el takarmányként importálni. Ezek a trágyából származó tápanyagok túlterhelést okoztak, ami komoly veszélyt jelent a víz-, a talaj- és a levegő minőségére. Sürgősen felül kell vizsgálni a szerves trágyák felhasználási gyakorlatát a növénytermesztésben, azzal a céllal is, hogy csökkentsük az ásványi műtrágyák használatát a mezőgazdaságban. A szerves trágyák helyes mezőgazdasági felhasználásának elősegítésére számos technika alkalmazható, a legegyszerűbb

3. Ábra: A hígtrágya fázisbontás után visszamaradó folyékony része jól alkalmazható öntözési célokra is.

a hígtrágya fázisbontása szilárd és folyékony halmazállapotú frakciókra. Míg a szilárd frakciót ki lehet juttatni istállótrágyaként, vagy fel lehet használni más, állatállománnyal nem rendelkező gazdaságokban, addig a folyékony frakció kiöntözése jelentős trágyaértékkel bír, nagy felhasználási hatékonyság mellett.

A technológia előnyei/hátrányai, a végrehajtás korlátai

A szerves trágya felhasználásának fő előnyei a következők: i) ásványi műtrágyák megtakarítása (pénzmegtakarítás és a műtrágyagyártás környezetterhelésének csökkentése), ii) a talaj szervesanyag tartalmának növelése, iii) a talajélet serkentése, és iv) a tápanyagok gazdaságon

belüli újrahasznosítása. Vannak azonban hátrányai is, mint például: i) a kijuttatás magas költségei, ii) a tápanyagok egyenetlen eloszlása a szántóföldön, iii) a tápanyagok között változó tápanyagtartalom, és iv) alacsony hasznosulási hatékonyság őszi vetésű növények esetén.

Hatások/eredmények/ esettanulmányok

Ha a szerves trágyát minden évben, a megfelelő időben juttatják ki, és azonnal bedolgozzák a talajba, akkor felhasználási hatékonysága megközelítőleg azonos lehet az ásványi trágyákéval. Ezt a tényt számos kutatás megerősítette Európa szerte, bár a növénykultúra, az éghajlat és a talajtípusok hatása nagymértékben befolyásolta az eredményeket. A szerves trágya pozitív hatása a termesztett növényekre túlmutat a fő tápanyagok biztosításán, és fontos ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújt, többek között számos talaj-egészségügyi mutató javulását idézi elő.

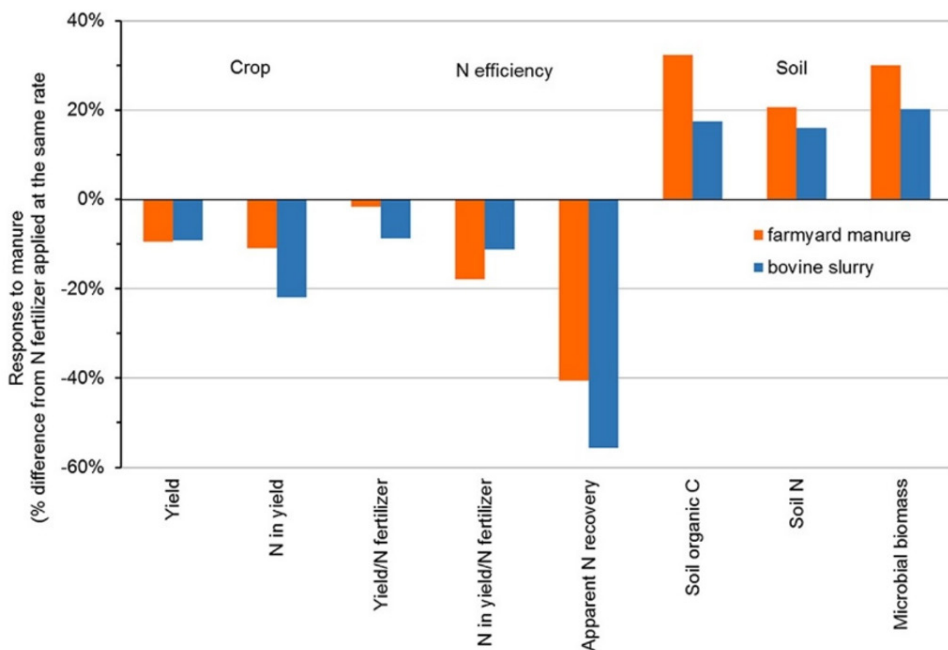
További információk

<https://www.farmers.gov/conservation/nutrient-management>

<https://www.fao.org/agriculture/crops/thematic-sitemap/theme/compendium/scpi-practices/integrated-nutrient-management/en/>

<https://www.fao.org/partnerships/leap/news-and-events/news/detail/fr/c/1208627/>

Tudományos publikáció
doi.org/10.1016/j.eja.2017.07.010

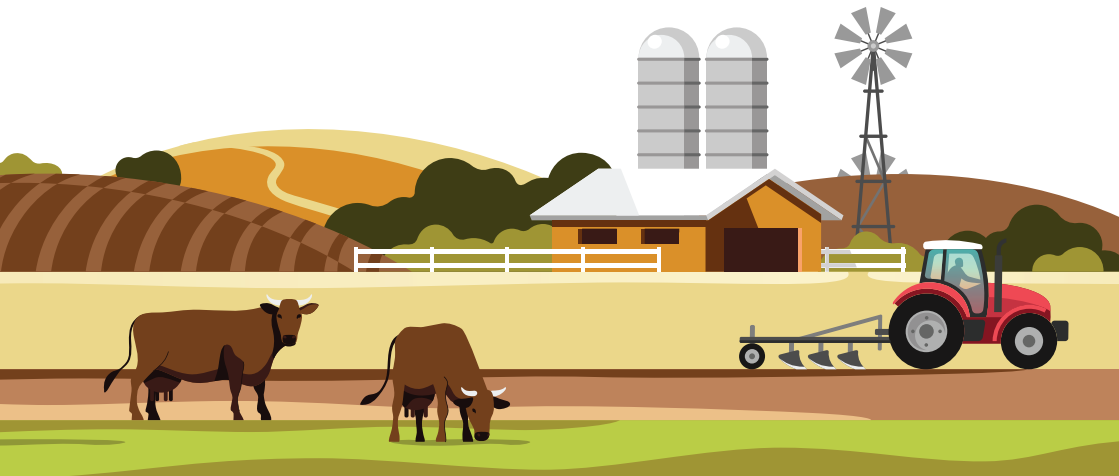

A szennyvizek ásványi műtrágyák helyett történő használata hosszú távon akár 20%-kal növeli a talaj szén- és nitrogéntartalmát és a mikrobiális biomasszát (Zavattaro et al., 2017).

Összefoglalás

Az szerves trágyák nem csak a tápanyag-utánpótlás szempontjából értékes anyagok, hanem olyan talajkondicionálók is, amelyek javítják a talaj állapotát, serkentik a talajéletet és jó hatásuk van a talajegészségre. Emellett hozzájárulnak a szén megkötéséhez a talajban, csökkentik az ásványi műtrágyák előállításánál keletkező üvegházhatású gázok kibocsátását, és hozzájárulnak a gazdaság tápanyagkörforgásának zárásához. Használatuk különös figyelmet igényel, annak érdekében, hogy a környezetre gyakorolt potenciális káros hatások

csökkenthetőek legyenek. Ezek jórészt a szervesanyag tartalomra vezethetők vissza, amely egyes tápanyagok lassú felszabadulását okozza, ami néha nincs szinkronban a növények felvételével. A másik ok a növény tápanyagigényének helytelen kiszámítása, és az emiatt kialakuló rossz tápanyag arányok. A gazdálkodóknak tisztában kell lenniük a szerves trágyák magas tápértékével, és a tápanyag-gazdálkodási terv segítségével helyesen kell értékelniük a növény táplálásához való hozzájárulásukat.

Összefoglaló táblázat (hatás)

	Értékelés	Megjegyzés
A talaj általános egészségi állapota	***	
Vízháztartás	-	
Talajszerkezet	***	
Erodálhatóság	*	
Tápanyag mérleg	**	
Talajbiológia	***	
Használhatóság	**	A helyben rendelkezésre álló mennyiségtől függ.
Gazdaságosság	***	

Consortium

Agrisat; Beijing Forestry University; Beijing Normal University; Centre for Agricultural Research; China Agricultural University; Czech Technical University in Prague; Lincoln University; New Bulgarian University; Northwest A&F University; Northwest UNIVERSITY; Pensoft Publishers; Spanish National Research Council; University of Lancaster; BOKU University, Vienna; University of Turin; Federal Agency for Water Management, Austria

Project coordinator

José A. Gómez

Institute of Sustainable Agriculture of the Spanish Council for Scientific Research
joseagomez@ias.csic.es

Duration

July 2021 – June 2025

Follow TUdi

 @Project_TUdi

 TUdi Project

 TUdi Horizon 2020

 tudi-project.org